

**Планування освітньої діяльності та досягнення результатів
історичної та громадянської освіти згідно з ДСБО
в курсі “Україна і світ. Вступ до історії та громадянської освіти”
(за програмою авт. М. Кафтан, О. Козорог, І. Костюк, М. Мудрий, В. Селіваненко)
на II семестр 2022/2023 навчального року**

Розробляючи навчальну програму, педагоги можуть вносити зміни у пропонуваній модельною навчальною програмою зміст навчального предмета чи інтегрованого курсу відповідно до підготовленості класу, регіональних особливостей, робочого навчального плану школи, потреби своєчасного реагування на конкретні умови, у яких відбувається освітній процес, зокрема:

- доповнювати зміст програми з огляду на регіональний компонент;
- корегувати навчальну діяльність відповідно до стилю навчання учнів певного класу й особливостей навчального матеріалу підручника;
- самостійно визначати спосіб оцінювання освітніх результатів та їх фіксацію;
- визначати ті наскрізні вміння, зазначені у ДСБО, які учні опановують від уроку до уроку.
- розширювати й поглиблювати або ущільнювати зміст окремих елементів (розділів, тем, модулів тощо) програми, зважаючи на потреби учнів, матеріально-технічне забезпечення закладу освіти, запити батьків, громади тощо;
- доповнювати тематику практичних і творчих робіт;
- вилучати окремі питання для уникнення надмірної деталізації змісту навчального матеріалу.

Загальний обсяг таких змін може досягати 20 %.

2 семестр

№	Дата	Тема відповідно до програми	Загальний результат		Запланована діяльність учнів на уроці	Наскрізнi вміння, які можуть формуватися в освітньому процесі	Пропонований спосіб оцінювання освітніх результатів
			КОР	Орієнтир для оцінювання			
ТЕМА 6. ІСТОРИЧНА ТОПОНІМІКА УКРАЇНИ. ПОЯВА НАЗВИ «УКРАЇНА»							
17		Назва «Україна» упродовж століть <i>Перша письмова згадка слова «Україна». Звідки походило і що означало слово «Україна»</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Пояснює присутність минулого в сучасному суспільному просторі [6 ГЮ 1.2.2]; • визначає географічне розташування відповідних / указаних природних і соціальних об'єктів [6 ГЮ 2.1.2]; • оцінює значення події, явища, цінність пам'ятки культури для конкретного історичного періоду [6 ГЮ 4.3.1] 	<ul style="list-style-type: none"> • Наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів присутності минулого в сьогоденні — топоніміка, лексика, фольклор, соціальні практики тощо; • визначає на карті положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій; • визначає значущість історичної та сучасної події для людини і суспільства 	<ul style="list-style-type: none"> • Співвіднесення даних карти з іншими джерелами інформації (розповіддю вчителя, текстом книжки тощо). • Визначення віддаленості в часі від сьогодення першої письмової згадки слова «Україна». • Зіставлення джерел інформації (перші згадки слова «Україна») щодо достовірності та повноти. • Укладання ланцюжка ключових слів для пояснення значення слова «Україна» у різні часи. • Позначення на карті теренів, щодо яких вперше використано назву «Україна» в писемних джерелах 		
18		Що таке історична топоніміка <i>Первинні знання з історичної топоніміки.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Пояснює присутність минулого в сучасному суспільному просторі [6 ГЮ 1.2.2]; • визначає географічне розташування відповідних / указаних 	<ul style="list-style-type: none"> • Наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів присутності минулого в сьогоденні — топоніміка, лексика, фольклор, соціальні практики тощо; 	<ul style="list-style-type: none"> • Мандрівка картою України, Європи, світу для збору інформації щодо історичної топоніміки. • Підготовка у групах (парах) і презентація повідомлення за результатами дослідження 		

№	Дата	Тема відповідно до програми	Загальний результат		Запланована діяльність учнів на уроці	Наскрізнi вміння, які можуть формуватися в освітньому процесі	Пропонований спосіб оцінювання освітніх результатів
			КОР	Орієнтир для оцінювання			
		<i>Параграф 8–5 клас</i>	природних і соціальних об'єктів [6 ГІО 2.1.2]; • оцінює значення події, явища, цінність пам'ятки культури для конкретного історичного періоду [6 ГІО 4.3.1]	<ul style="list-style-type: none"> • визначає на карті положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій; • визначає значущість історичної та сучасної події для людини і суспільства 	топоніміки (походження назв, їх зміни в історичному часі тощо). • Робота зі словником іншомовних слів та довідково-енциклопедичними джерелами		
19		Історико-географічні назви як свідчення минулого <i>Історико-географічні назви рідного краю. Історія назви рідного міста / села</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Пояснює присутність минулого в сучасному суспільному просторі [6 ГІО 1.2.2]; • виявляє вплив діяльності людини на навколишнє середовище [6 ГІО 2.2.2]; • добирає інформаційні джерела за пропонованою тематикою та походженням [6 ГІО 3.1.2] 	<ul style="list-style-type: none"> • Наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів присутності минулого в сьогоденні — топоніміка, лексика, фольклор, соціальні практики тощо; • наводить приклади впливу діяльності людини на навколишнє середовище в часі й просторі, взаємодії людини та природи; • використовує пошукові системи для отримання інформації, дізнається значення незнайомих слів 	<ul style="list-style-type: none"> • Самостійний пошук за заданими критеріями походження назв історико-географічних об'єктів рідного краю. • Підготовка власного висловлення «Яку назву я запропонував би / запропонувала би для нової вулиці й чому». • Симуляція засідання історико-краєзнавчої комісії щодо надання назви новим вулицям, громадським місцям чи населеним пунктам. • Відвідування краєзнавчого музею / архіву / органів місцевого врядування для укладання уявного туристичного буклета / рекламного оголошення екскурсії рідним краєм 		

№	Дата	Тема відповідно до програми	Загальний результат		Запланована діяльність учнів на уроці	Наскрізнi вміння, які можуть сформува-тися в освітньому процесі	Пропонований спосiб оцінювання освітніх результатів
			КОР	Орієнтир для оцінювання			
ТЕМА 7. УКРАЇНА НА КАРТІ В МИНУЛОМУ І ТЕПЕР							
20		Старовинні й історичні карти <i>Як розуміти історичну карту. Континенти, Європа та Україна на карті</i>	<ul style="list-style-type: none"> Використовує карту як джерело інформації [6 ГІО 2.1.1]; Визначає географічне розташування відповідних / указаних природних і соціальних об'єктів [6 ГІО 2.1.2] 	<ul style="list-style-type: none"> Виокремлює основні елементи карти та пояснює їх значення; зіставляє картографічну інформацію різних історичних періодів; співвідносить дані карти з іншими джерелами інформації (розповідь учителя, текст книжки тощо); розрізняє відносно сталі та змінні об'єкти карти; визначає орієнтацію об'єктів відносно сторін світу, суб'єкта спостереження; визначає на карті положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій; позначає розміщення об'єктів на карті, прокладає уявні маршрути, визначає відстані 	<ul style="list-style-type: none"> Опис основних елементів історичної карти, пояснення їх значення. Створення елементів легенди уявної карти для позначення сталих і змінних об'єктів у історико-географічному просторі. Укладання за допомогою вчителя переліку чинників, що впливають на заняття людей, спосiб ведення господарства, соціальний устрій (клімат, географічне розташування, доступ до природних ресурсів) 		
21		Територія України й українська держава на картах минулого	<ul style="list-style-type: none"> Демонструє знання перебігу подій у часі в межах теми, локалізує події в часі [6 ГІО 1.1.2]; використовує карту як джерело інформації 	<ul style="list-style-type: none"> Розташовує події у хронологічній послідовності, укладає хронологічну таблицю; установлює послідовність історичних подій за 	<ul style="list-style-type: none"> Окреслення за картами території України / української держави в різні історичні періоди. Установлення історичної послідовності карт української 		

№	Дата	Тема відповідно до програми	Загальний результат		Запланована діяльність учнів на уроці	Наскрізнi вміння, які можуть формуватися в освітньому процесі	Пропонований спосіб оцінювання освітніх результатів
			КОР	Орієнтир для оцінювання			
		<i>Територія України й історичний розвиток української державності. Сучасна карта України</i>	[6 ГІО 2.1.1]	допомогою лінії часу; • зіставляє картографічну інформацію різних історичних періодів; • співвідносить дані карти з іншими джерелами інформації (розповідь учителя, текст книжки тощо)	держави в різні періоди. • Формування простих і складних запитань до змісту теми. • Укладання переліку ключових слів, які відображають історичний розвиток української державності		
ТЕМА 8. ІСТОРИКО-ЕТНОГРАФІЧНІ РЕГІОНИ УКРАЇНИ							
22		Історико-географічні регіони України та світу <i>Що таке «історико-географічний регіон». Приклади історико-географічних регіонів в Україні та світі</i>	• Використовує карту як джерело інформації [6 ГІО 2.1.1]; • визначає географічне розташування відповідних / указаних природних і соціальних об'єктів [6 ГІО 2.1.2]	• Виокремлює основні елементи карти та пояснює їх значення; • зіставляє картографічну інформацію різних історичних періодів; • співвідносить дані карти з іншими джерелами інформації (розповідь учителя, текст книжки тощо); • розрізняє відносно сталі та змінні об'єкти карти; • визначає орієнтацію об'єктів відносно сторін світу, суб'єкта спостереження; • визначає на карті положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій; • позначає розміщення	• Співвіднесення даних карти історико-географічних регіонів України з розповіддю вчителя. • Коментоване читання тексту з історії рідного краю. • Мандрівка (за картою) історико-географічними регіонами України (з прокладанням уявних маршрутів, визначенням відстаней). • Командна гра / вікторина з виявлення правдивих і неправдивих даних про історико-географічні регіони. • Заповнення контурної карти України позначками про положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місць історичних подій		

№	Дата	Тема відповідно до програми	Загальний результат		Запланована діяльність учнів на уроці	Наскрізнi вміння, які можуть формуватися в освітньому процесі	Пропонований спосіб оцінювання освітніх результатів
			КОР	Орієнтир для оцінювання			
				об'єктів на карті, прокладає уявні маршрути, визначає відстані			
23		Етнокультурні особливості регіонів України <i>Що таке етнографія. Етнокультурні особливості регіонів України</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Пояснює присутність минулого в сучасному суспільному просторі [6 ГІО 1.2.2]; • співвідносить з вивченим періодом (епохою) відомі історичні події та особи, визначає сфери суспільного життя, які зазнавали змін [6 ГІО 1.3.1]; • пояснює, як географічне положення впливає на спосіб життя і світогляд людей [6 ГІО 2.2.1]; • пояснює походження історичного, медійного джерела за зовнішніми ознаками [6 ГІО 3.2.2]; • упорядковує відомості про особу, подію, явище, процес, пам'ятку історії (за заданими критеріями) [6 ГІО 4.1.1] 	<ul style="list-style-type: none"> • Виявляє чинники, що впливають на заняття людей, спосіб ведення господарства, соціальний устрій (клімат, географічне розташування, доступ до природних ресурсів); • виявляє (з допомогою вчителя) і пояснює виклики, які стоять перед людиною, суспільством у різних природних середовищах; • наводить приклади впливу діяльності людини на навколишнє середовище в часі та просторі, взаємодії людини та природи; • наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів присутності минулого в сьогоденні – топоніміка, лексика, фольклор, соціальні практики тощо; • визначає риси / ознаки артефакту (музейного об'єкта), писемного та візуального джерела; • добирає приклади, які розкривають поняття / 	<ul style="list-style-type: none"> • Добирання і перегляд етнографічних матеріалів, визначення змісту поняття «етнографія». • Дослідження впливу географічного положення і природних умов на формування етнокультурних особливостей регіонів. • Створення візуального представлення (малюнок, асоціативної схеми) свого та інших історико-етнографічних регіонів 		

№	Дата	Тема відповідно до програми	Загальний результат		Запланована діяльність учнів на уроці	Наскрізнi вміння, які можуть формуватися в освітньому процесі	Пропонований спосіб оцінювання освітніх результатів
			КОР	Орієнтир для оцінювання			
				терміни, що використовуються в межах теми			
ТЕМА 9. ЗАНЯТТЯ, ЗВИЧАЇ І ТРАДИЦІЇ УКРАЇНЦІВ У МИНУЛОМУ І ТЕПЕР							
24		Як із часом змінювалися заняття українців. <i>Як і чому змінювалися заняття людей у селах і містах. Що впливає на вибір занять (професій) у сучасній Україні</i>	<ul style="list-style-type: none"> Пояснює, як життя людини і суспільства залежить від природних змін, науково-технічних винаходів, соціальних обставин [6 ГІО 1.3.2] 	<ul style="list-style-type: none"> Формулює запитання щодо можливого впливу тих чи тих подій на життя суспільства, окремих груп людей; пояснює, як погляди та потреби людей сьогодні та в минулому пов'язані з подіями їхнього життя, станом суспільства; виокремлює основне і другорядне в тексті 	<ul style="list-style-type: none"> Укладання переліку запитань щодо впливу певних подій на життя людей у селах і містах до запропонованого вчителем матеріалу. Використання в поясненні інформації з різних джерел (текстів, відеоматеріалів, усних свідчень, музейних експозицій, власних спостережень). Укладання плану переказу усної розповіді вчителя / навчального тексту з використанням понять теми 		
25		Що таке традиція. Як у традиціях відображаються звичаї та обряди <i>Як традиційно-обрядова культура мешканців України відображає повсякденне життя людей у</i>	<ul style="list-style-type: none"> Пояснює присутність минулого в сучасному суспільному просторі [6 ГІО 1.2.2]; використовує історичну та суспільно важливу інформацію із запропонованих ресурсів [6 ГІО 3.2.1]; оцінює інформацію щодо її достовірності, надійності і повноти [6 ГІО 3.3.2] 	<ul style="list-style-type: none"> Наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів присутності минулого в сьогоденні — топоніміка, лексика, фольклор, соціальні практики тощо; пояснює і доцільно застосовує терміни, поняття, які вжито в запропонованих джерелах; зіставляє джерела інформації щодо достовірності та повноти 	<ul style="list-style-type: none"> Використання пошукових систем для визначення поняття «традиція». Дослідження за наданою вчителем інструкцією матеріалів з топоніміки, лексики, фольклору, соціальних практик для ілюстрації проявів присутності минулого в сьогоденні. Підготовка звіту про дослідження. Мандрівка до історичного / етнографічного музею; формулювання запитань до 		

№	Дата	Тема відповідно до програми	Загальний результат		Запланована діяльність учнів на уроці	Наскрізнi вміння, які можуть формуватися в освітньому процесі	Пропонований спосіб оцінювання освітніх результатів
			КОР	Орієнтир для оцінювання			
		<i>минулому. Як виникають нові традиції</i>			<p>змісту музейної експозиції.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Написання листа однокласнику / однокласниці про найцікавіший експонат. • Представлення особистих історій, пов'язаних із сімейними та шкільними традиціями (1 вересня, останній дзвоник, свято осені) 		
ТЕМА 10. УКРАЇНА БАГАТОКУЛЬТУРНА							
26		<p>Що таке багатокультурність. Як культура об'єднує людей</p> <p><i>Що таке «культура» і як вона твориться. Багатокультурність як суспільна цінність. Чому Україна — багатокультурна країна</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Добирає інформаційні джерела за пропонованою тематикою та походженням [6 ГІО 3.1.2]; • використовує історичну та суспільно важливу інформацію із запронованих ресурсів [6 ГІО 3.2.1]; • конструктивно взаємодіє з людьми з відмінними ідеями та цінностями [6 ГІО 5.3.1] 	<ul style="list-style-type: none"> • Добирає інформацію за заданими критеріями; • пояснює і доцільно застосовує терміни, поняття, які вжито в запронованих джерелах; • визначає риси / ознаки артефакту (музейного об'єкта), писемного та візуального джерела; • визначає тему та походження запронованого джерела історичної та суспільної інформації; • висловлює власне судження про культурне розмаїття та його цінність для суспільства, виявляє зацікавленість переконаннями інших людей 	<ul style="list-style-type: none"> • Використання пошукових систем для визначення поняття «культура». • Наведення прикладів етнічного, релігійного, культурного й іншого розмаїття в Україні та світі в минулому й сьогоденні на основі запронованої інформації. • Укладання асоціативної схеми поняття «багатокультурна країна». • Зіставлення за визначеними критеріями прикладів культур, їх цінностей, традицій, способів життя. • Висловлення власних суджень про культурне розмаїття та його цінність для суспільства 		

№	Дата	Тема відповідно до програми	Загальний результат		Запланована діяльність учнів на уроці	Наскрізнi вміння, які можуть сформуваватися в освітньому процесі	Пропонований спосіб оцінювання освітніх результатів
			КОР	Орієнтир для оцінювання			
27		Внесок українців у світову історію та культуру <i>Як Україна пов'язана з Європою та рештою світу. Відомі українці та вихідці з України</i>	<ul style="list-style-type: none"> Визначає географічне розташування відповідних / указаних природних і соціальних об'єктів [6 ГІО 2.1.2]; упорядковує відомості про особу, подію, явище, процес, пам'ятку історії (за заданими критеріями) [6 ГІО 4.1.1]; розрізняє пам'ятки історії та культури, історичні події, осіб та їхні вчинки, соціальні об'єкти та явища за певними ознаками [6 ГІО 4.1.2]; використовує джерела для опису історичних подій, явищ, процесів, діяльності людей [6 ГІО 4.2.1] 	<ul style="list-style-type: none"> Визначає на карті положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій; позначає розміщення об'єктів на карті, прокладає уявні маршрути, визначає відстані; використовує в поясненні інформацію з різних джерел, зокрема тексти та відеоматеріали, усні історичні свідчення, музейні експозиції, власні спостереження; порівнює однотипні пам'ятки історії, природи та культури і пояснює їх значення; описує і характеризує за певним алгоритмом пам'ятку природи, історії та культури 	<ul style="list-style-type: none"> Складання за допомогою карти маршруту уявної мандрівки місцями історичних подій, пов'язаних із життям і творчістю видатних українців. Написання статті до уявного збірника про відомих українців та вихідців із України (на вибір) з використанням інформації із запропонованих джерел, зокрема текстів і відеоматеріалів, музейних експозицій. Порівняння однотипних пам'яток культури та формулювання висновку (узагальнювальних суджень). Групування культурно-історичних пам'яток, місць історичних подій відповідно до їх географічного розташування 		
ТЕМА 11. ЩО СЬОГОДНІ ОЗНАЧАЄ БУТИ ГРОМАДЯНИНОМ / ГРОМАДЯНКОЮ УКРАЇНИ							
28		Якими є відносини людини і держави та що їх пов'язує	<ul style="list-style-type: none"> Описує минуле та сучасне, використовуючи громадсько-політичні поняття: демократія, свобода, права, право / 	<ul style="list-style-type: none"> Пояснює, як людина впливає на різні спільноти і державу своєю діяльністю; пояснює значення громадсько-політичних понять (зокрема демократія, 	<ul style="list-style-type: none"> Відбір фактів про вплив держави на суспільство (із запропонованого тексту чи розповіді вчителя). Формулювання переліку запитань щодо понять 		

№	Дата	Тема відповідно до програми	Загальний результат		Запланована діяльність учнів на уроці	Наскрізнi вміння, які можуть формуватися в освітньому процесі	Пропонований спосіб оцінювання освітніх результатів
			КОР	Орієнтир для оцінювання			
		<i>Якими бувають держави. Становище людини в державі: підданство і громадянство</i>	закон тощо [6 ГІО 6.3.1]	свобода, права, право / закон) з допомогою вчителя; • застосовує відповідні поняття в порівняльному описі історичних і сучасних дій та подій; • розрізняє повноваження органів влади і приватних осіб	«держава» і «підданство», громадянство». • Створення ментальних карт і подальше обговорення, як людина впливає на різні спільноти й державу своєю діяльністю. • Розгляд ситуацій, в яких держава має забезпечувати та захищати права людини		
29		Що таке права людини <i>Права людини як прояв рівності й гідності. Права дитини</i>	• Пояснює базові права людини, зокрема дитини, і механізми їх реалізації та захисту [6 ГІО 5.2.1]	• Пояснює, як держава забезпечує реалізацію прав людини (зокрема дитини); • називає порядок дій у разі порушення прав дитини; • обґрунтовує потребу захищати права людини і громадянина та дотримуватися обов'язків громадянина; • обґрунтовує небезпеку замовчування порушення прав людини; • наводить приклади протидії порушенням прав людини	• Коментоване читання тексту й укладання на його підставі переліку природних (від народження) прав людини. • Робота з адаптованими документами (Загальна декларація прав людини, Конвенція про права дитини та ін.). • Перегляд і обговорення візуальних джерел (відео, фото, демотиватори про права людини / дитини). • Створення творчих робіт із описом ситуацій щодо реалізації чи порушення прав людини / дитини. • Аналіз запропонованих ситуацій про те, як держава забезпечує реалізацію та захист прав людини (дитини). • Рольова гра про дотримання власної гідності та поваги до		

№	Дата	Тема відповідно до програми	Загальний результат		Запланована діяльність учнів на уроці	Наскрізнi вміння, які можуть формуватися в освітньому процесі	Пропонований спосiб оцiнювання освітніх результатів
			КОР	Орієнтир для оцінювання			
					гідності інших осіб. • Створення виставки малюнкiв про права дітей		
30		Що таке демократія і як вона пов'язана з правами людини <i>Що таке демократія і як її творити. Як пов'язані демократія та права людини</i>	<ul style="list-style-type: none"> Протидіє порушенням прав людини [6 ГІО 5.2.2]; дотримується колективно встановлених правил [6 ГІО 6.1.1] 	<ul style="list-style-type: none"> Обґрунтовує необхідність захищати права людини й громадянина та дотримуватися обов'язків громадянина; визнає відповідальність за свою поведінку, якщо вона призводить до порушення гідності інших людей чи до неможливості реалізації їхніх прав; аналізує правила та процедури закладу освіти з огляду на дотримання прав людини (зокрема недискримінації) та поваги до гідності людини 	<ul style="list-style-type: none"> Коментоване читання тексту й визначення на його підставі змісту поняття «демократія». Обговорення у групі, чому порушення прав людини, усунення етнічного, релігійного, культурного й іншого розмаїття, а також замовчування фактів про такі дії, є небезпекою для демократії. Аналіз правил і процедур закладу освіти за запропонованими критеріями. Моделювання демократичних процедур (голосування, вибори, рівна участь, перебування у більшості / меншості тощо) 		
31–33		Резерв часу					
ПОВТОРЮЄМО Й УЗАГАЛЬНЮЄМО							
34		Що ми дізналися про себе і про нашу країну <i>Україна як демократична держава</i>	<ul style="list-style-type: none"> Пояснює присутність минулого в сучасному суспільному просторі [6 ГІО 1.2.2]; пізнає себе як неповторну особистість, наділену гідністю [6 ГІО 5.1.1]; ідентифікує себе як 	<ul style="list-style-type: none"> Наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів присутності минулого в сьогоденні — топоніміка, лексика, фольклор, соціальні практики тощо; співвідносить дані карти з іншими джерелами інформації (розповідь 	<ul style="list-style-type: none"> Складання ментальної карти до розділу (з використанням ключових слів і візуальних елементів). Написання уявного допису для соціальної мережі про цікаві місця України. Виконання групових проєктів «Україна — демократична держава» / 		

№	Дата	Тема відповідно до програми	Загальний результат		Запланована діяльність учнів на уроці	Наскрізнi вміння, які можуть формуватися в освітньому процесі	Пропонований спосіб оцінювання освітніх результатів
			КОР	Орієнтир для оцінювання			
			члена різних спільнот, громадянина України [6 ГІО 5.1.2]	<p>учителя, текст книжки тощо);</p> <ul style="list-style-type: none"> розрізняє та ідентифікує локальні, регіональні, національно-культурні спільноти, співвідносить себе з ними; пояснює, як людина впливає на різні спільноти і державу своєю діяльністю; обґрунтовує користь обміну досвідом та взаємонавчання; пояснює значення освіти в житті людини 	«Наш історико-етнографічний регіон на мапі України в минулому та тепер» / «Ми творимо майбутнє нашого регіону»		